

ONLINE O'QUV KURSLARI VA ULARNING TA'LIMDAGI IMKONIYATLARI

Islomova Surayyo G'ulomboyevna
Salayeva Dilnoza Mirzaqulovna
Karomatov Navro'z Xamzayevich
Jizzax shahar kasb – hunar maktabi o'qituvchilari

Annotatsiya: Ma'lumki, uzluksiz ta'lim tizimi jamiyatning ma'naviy va intellektual salohiyatini kengaytiradi, davlatning ijtimoiy va ilmiy-texnikaviy taraqqiyotini takomillashtirish omili sifatida ishlab chiqarishning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi; har bir inson uchun axborot texnologiyalarining tez almashinuvi jarayonida o'z kasbiy tayyorgarligini, mahoratini kuchaytiradi.

Uzluksiz ta'lim – chuqur, har taraflama asosli ta'lim-tarbiya berish, mutaxassis kadrlar tayyorlashning turli-tuman shakl, usul, vosita, uslub va yo'nalishlarining mukammal uyg'unligidan iboratdir. Uning turli komponentlari orasidagi o'zaro aloqadorlik, muayyan usul va uslublarning ta'lim sharoitiga oqilona tadbiiq etilishi uzluksiz ta'lim sifatini ta'minlaydi.

Ma'lumki, uzluksiz ta'lim tizimi jamiyatning ma'naviy va intellektual salohiyatini kengaytiradi, davlatning ijtimoiy va ilmiy-texnikaviy taraqqiyotini takomillashtirish omili sifatida ishlab chiqarishning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi; har bir inson uchun axborot texnologiyalarining tez almashinuvi jarayonida o'z kasbiy tayyorgarligini, mahoratini kuchaytiradi.

Uzluksiz ta'lim – chuqur, har taraflama asosli ta'lim-tarbiya berish, mutaxassis kadrlar tayyorlashning turli-tuman shakl, usul, vosita, uslub va yo'nalishlarining mukammal uyg'unligidan iboratdir. Uning turli komponentlari orasidagi o'zaro aloqadorlik, muayyan usul va uslublarning ta'lim sharoitiga oqilona tadbiiq etilishi uzluksiz ta'lim sifatini ta'minlaydi.

Zamonaviy texnologiyalarning rivojlanish xolati, birinchi navbatda, jamiyatning intellektual salohiyatiga, jumladan, ta'lim sohasining rivojlanishiga bog'liq. Ta'lim mazmuni va sifati masalalari jamiyatda ustuvor yo'nalish sifatida ko'rilmogda. Dunyoning rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarida ta'limni axborotlashtirishga alohida e'tibor qaratilmogda. Shu bilan birga, ta'limni rivojlantirish, uning samaradorligini oshirish yo'llari izlanmogda, ta'limda yangi axborot texnologiyalarini joriy etish masalasi ommalashmogda. Bugungi kunda Masofali o'qitish ochiq ta'lim tizimining muhim bo'g'ini sifatida e'tirof etilmogda.

Keling dastlab masofaviy ta'lim nima ekanligini tushunib olaylik. Hozirgi vaqtda masofaviy ta'lim termini turli xil o'quv kurslari, dasturlari va ma'ruzalari sifatida tushuniladi va ushbu turdagi o'qitishning mashhurligi oshib bormogda.

Masofaviy ta'lim- bu talabalar va o'qituvchilarning bir-birlari bilan o'zaro aloqasini masofadan turib, muayyan telekommunikatsion texnologiya vositalari yordamida, interfaol shaklda tashkil etish va bunda an'anaviy ta'lim jarayoniga xos bo'lgan deyarli barcha

tarkibiy qismlarni (metodlar, tashkiliy qismlar, tarkibiy qismlar va o'qitish vositalari) o'zida mujassamlashtirgan ta'lim shaklidir.

Masofaviy ta'lim qanday paydo bo'ldi?

Yigirmanchi asrning saksoninchi yillariga kelib, aloqa sohasidagi yutuqlar insoniyatga ma'lumotlarni uzatishning yangi usullarini ya'ni ma'lumotlarni sun'iy yo'ldosh (sputnik) orqali uzatish imkoniyatini taqdim etdi.

Ma'lumotlarni uzatishning bunday usullari o'z navbatida talabalar, aspirantlar yoki xodimlar uchun (korporativ o'qitish holatida) ta'limning mutlaqo yangi, ko'z ko'rib-quloq eshitmagan turini yaratilishiga turtki bo'ldi. Endi ta'lim olish uchun insonning qayerda joylashgani muhim emas muhimi unda a'loqa tarmog'i mavjud bo'lsa bo'ldi.

Bugungi kunda zamonaviy axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositalari juda ko'p sonli xoxlovchilarga masofaviy ta'lim olish imkoniyatini beradi.

Chunki bugun internet global tarmog'ida cheksiz hajmdagi ma'lumotlarni joylashtirib, darslar tashkil qilish va unga juda ko'p miqdordagi talabalar va o'qituvchilarni jalb qilish imkoniyati mavjud.

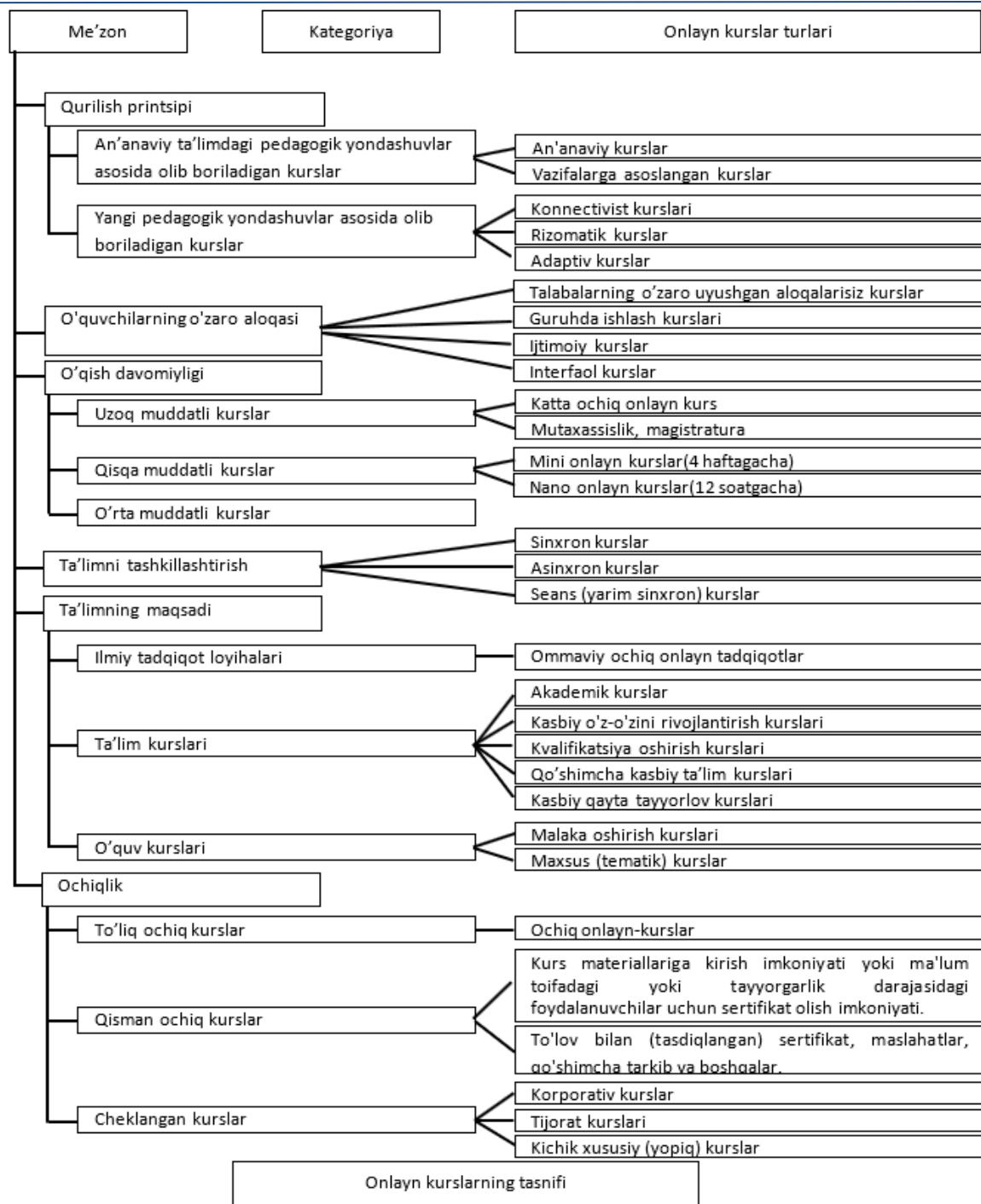
Bundan atiga 50 yil muqaddam bu narsalarni tasavvur ham qilib bo'lmadi, ammo bugun bularning barchasi haqiqat va masofaviy ta'lim turining ahamiyati kundan-kunga oshib bormoqda. Masofaviy ta'lim mana shunday paydo bo'ldi va sayyoramizning ta'lim xizmatlari bozorida o'zining ulushini ishonchli tarzda mustahkamlab kelmoqda.

Bugungi kunda har qanday sohada muvaffaqiyatga erishish va ilmiy darajamizni oshirish uchun doimiy ravishda o'qish, o'rganish, yangi bilimlar va ma'lumotlarni egallab borish talab etiladi va bularning barchasini amalga oshirishda bizga masofaviy ta'lim turi yordam beradi.

Dastlab masofaviy ta'lim pochta aloqasi, elektron pochta, televideniya yordamida tashkil etilgan bo'lsa keyinchalik axborot texnologiyalari xususan internet global tarmog'ining rivojlanishi natijasida masofaviy ta'limning yanada takomillashgan turlari elektron ta'lim(E-learning) va onlayn o'quv kurslari(Online courses) paydo bo'ldi.

Elektron ta'lim deganda ma'lumotlar bazasida mavjud bo'lgan ta'lim dasturlari, axborotni qayta ishlash texnologiyalari, texnik vositalar, shuningdek, ushbu ma'lumotlarning aloqa liniyalari orqali uzatilishini ta'minlovchi axborot va telekommunikatsiya tarmoqlaridan foydalangan holda ta'lim faoliyatini tashkil etish tushuniladi. Onlayn o'quv kurslari masofaviy ta'lim va elektron ta'limning bir shaklidir lekin barcha masofaviy ta'lim kurslari va elektron ta'lim kurslari ham onlayn o'quv kursi bo'la olmaydi.

Ba'zi bir mualliflar onlayn o'quv kurslarini elektron o'quv materiallari deb ta'riflaydilar, bu esa uni ta'lim jarayonidan tashqarida foydalanilishini hisobga olganda asosli. Har qanday o'quv-uslubiy majmuada bo'lgani kabi, onlayn o'quv kurslarida ham uni olib tashkil qilish va olib borish bo'yicha dastur, uslubiy tavsiyalar bo'lib, unda kursning maqsadlari aks ettiriladi, kursda qo'llaniladigan dars turlari, kursning nazariy mazmunini ochib beradigan va talabalarda zarur ko'nikmalarni shakllantirishga imkon beradigan materiallarning to'liq to'plami, shuningdek kurs bo'yicha talabalar bilim va ko'nikmalarini baholashga qaratilgan to'liq nazorat-tahlil materiallari fondi shakllantirilgan bo'ladi.

Yuqoridagi fikrlar asosida onlayn o'quv kurslarini zamonaviy axborot texnologiyalarining texnik vositalari (shu jumladan, axborot-kommunikatsiya) asosida amalga oshiriladigan, mantiqiy va tarkibiy jihatdan to'ldirilgan o'quv birligini ifodalovchi, pedagogik tamoyillar asosida qurilgan, tizimlashtirilgan,elektron o'qitish va boshqarish vositalarining eng yangi namunalari bilan ta'minlangan o'quv jarayoni ya'ni, elektron ta'limning bir turi deb aytish mumkin.

Shu ma'noda biz onlayn o'quv kurslarining klassifikatsiyasi bo'yicha S.L. Timkin, K. Bugaychuk, O.P. Mixeeva va A.N. Golubeva kabi mualliflarning ilmiy izlanishlari maxsulotlari hamda bir nechta internet manbalaridan to'plagan ma'lumotlarimizni keltiramiz.